

24 KULTUR OG IDEER

Album Orgel

Kåre Nordstoga
THE ORGAN OF OSLO CATHEDRAL

Orgelet i Oslo domkirke
Verk av Bach, Lindeman,
Grieg, Lindberg, Reger og
Gounod
Lawo classics 1103.

Spiller med suveren
oversikt og innsikt.

Album Orgel

Anders Eidsten
Dahl
MENDELSSOHN AND
THE ORGAN SONATA

Orgelet i Sofienberg kirke
i Oslo
Lawo classics 1108.

Ren og usentimental
tolkning av Mendels-
sohn.

Album Orgel

Terje Winge

ORGANISM
Orgelet i Ålesund kirke
Verk av Trygve Madsen,
Kjell Mørk Karlsen og Kjell
Flem
Lindberg Lyd 2L-123 SABD
og Blu-ray.

La deg ikke skremme
av dissonerende orgel-
klanger.

Album Orgel

Kolbein Haga
OLD BACH, FOREVER
YOUNG

Orgelet i Martinikerk,
Groningen
Euridice EUCD 89 ISRC
NOMVA 1689

Helstøpt på et
instrument som klinger
tilnærmet slik det skal
ha gjort rundt 1740.

Orgelspill fra øverste hylle

VELSPILT: Fire av våre fremste organister har spilt inn orgelverk fra barokk til samtid. Det er mye å glede seg over i innspillinger som strekker seg fra Bach til Kjell Mørk Karlsen.

ANMELDELSE HELGE LANDMARK kultur@vl.no

Sannsynligvis er Kåre Nordstoga CD fra Oslo domkirke mest ment som en presentasjon av hovedorgelet og de klanglige mulighetene det har. Her er Nordstoga «hjemme», hvilken organist kjenner dette orgelet bedre? Ryde og Bergorgelet, med barokkfasaden fra 1727, kommer til sin rett i et program som burde ha bred appell: *Tocatta og fuge i d-moll, Holbergsuite*, variasjoner over *Eg veit i himmerik ei borg, Gamal fäbodpsalm från Dalarna*, orgelversjon av feleslått *Rosa*, fantasi over koralen *Wie schön leucht' uns der Morgenstern*, og til slutt *Ave Maria*.

Imponerende. Kåre Nordstoga spiller med suveren oversikt og innsikt, mest imponerer han i den meget krevende koralfantasien av Reger. Det er et variasjonsverk over melodien og den tyske teksten, mange husker melodien fra salmen «Av høyheten opprunnen er». Her viser orgelet seg i full bredde, fra det dunkleste pianissimo til et nesten påtrengende fortissimo. Blant det folketonebaserte på CD-en vil jeg fremheve *Rosa*; et resultat av

samarbeidet mellom Nordstoga og felespilleren Knut Buen. Her svinger orgelet seg i hardingfelestil. Elegant og klanglig delikat. Mye å glede seg over på denne CDen, som også lydteknisk er god, med minimalt av trafikkstøy utenfra.

Mendelssohn-sonater. En dobbelt-CD med musikk av Mendelssohn er innspilt på Eule-orgelet fra 2014 i Sofienberg kirke, som er godt egnet for tyskinspirert orgelmusikk fra 1800-tallet. Musikken av Felix Mendelssohn er forankret i tradisjonen etter Bach, i klassiske former.

Da de seks sonatene (på CD 1) ble publisert, var de satt sammen på grunnlag av et større antall stykker. CD 2 inneholder komposisjoner som ikke kom med i sonatene, og som kanskje har vært lite kjent. For de mange som kjenner annen musikk av Mendelssohn, vil tonespråket ofte være gjenkjennelig og tilgjengelig. Mendelssohn forbinder vi ikke minst med temaer som lett setter seg fast, dette gjelder også i orgelstykkene. Her er mye flott å oppdage.

Anders Eidsten Dahls tolkning er ren og usentimental. Han spiller med stort teknisk overskudd, noe mange av satsene krever. Sofienbergorgelet imponerer

med klang som kan være både mektig og myk. Honnør for denne klingende dokumentasjonen.

Norske orgelverk. Terje Winge musiserer briljant på Ålesund kirkes orgel, som etter renoveringen er et av landets største, og velegnet til de ekspressive verkene som presenteres. Dette er til dels krevende musikk, både for tilhører og ikke minst for utøver. Men lyttere som er uvant med dissonerende orgelklanger skal ikke la seg skremme! Å møte det som «river» litt kan gi stort utbytte.

Kjell Mørk Karlsens *Sonata «De profundis»* (fra 2003) har en alvorlig karakter og gripende intensitet. Ropet fra dypet – *De profundis clamavi* – illustreres dramatisk fra starten, med et gjentatt, fallende motiv. Annen sats – *Monodi* – («en som synger alene») åpner mer stillferdig, med figurasjoner som utvikles over et orgelpunkt. Tredje sats, *Aus tiefer Not*, er på mange måter formet som en toccata fra en fransk orgelsymfoni, med virtuose figurasjoner i manual over tema i pedal. Her inntreer koralen «Av dypest nød jeg rope må». Virkningsfullt.

Mer umiddelbart tilgjengelig er Trygve Madsens *Le Tombeau de Dupré* (1989). Den er formet som en fransk orgelsymfoni, og

ÅLESUND KIRKE: Terje Winge har spilt inn nyere, norsk orgelmusikk på det nyrenoverte orgelet i Ålesund kirke, ett av landets største.
Foto: Morten Lindberg

er mer å oppfatte som en hyllest til, enn som gravskrift over den legendariske organist og komponist Marcel Dupré. Stilmessig og satsteknisk lånes det lekt fra nevnte franske tradisjon. Orgelmusikk kan faktisk være humoristisk. Navnet *Marcel* forekommer som tema i fugen, både gjennom solfa-systemet og i «vanlige» tonenavn. Men det er nok ikke så lett å høre.

Med *Ecclesia in mundo* av Kjell Flem er vi over i en annen klang-

verden, inspirert av Olivier Messiaen og musikktradisjoner fra Østen.

Dette er et spennende verk i tre satser, en slags tonemalende beskrivelse av Kirkens rolle og betydning i verden. Yttersatsene er intense, med virtuose passasjer og store klangblokker. Midtsatsen *Communion* går lett i øret, den har et stille og statisk preg med improvisatoriske passasjer mot en eterisk bakgrunnsklang. Tiltalende.

Se flere nyheter vl.no/kultur

KULTUR OG IDEER 25

De gamle er eldst. I det innholdsrike heftet som følger Kolbein Hagas nye CD, *Old Bach – forever young*, skriver Haga innledningsvis om sitt forhold til J.S. Bachs musikk: «...kjensle av å få del i noko stort, godt og reint». En god introduksjon til å følge ham gjennom et program innspilt på det store, relativt nylig restaurerte barokkorget i Martinikerk, Groningen.

Det utfolder seg i full prakt i tre store preludier og fuger,

Trionsonate i G, og i koralvariasjoner. Kolbein Hagas spill kjennetegnes av gjennomtenkt frasering og til dels rolige tempi, som noen nok kan anfekte. Men spillestilen passer, etter min mening, på et historisk orgel som dette. Særlig synes jeg godt om trionsonaten. Uansett: En helstøpt innspilling på et instrument som klinger tilnærmet slik det skal ha gjort rundt 1740. Det er også med å gjøre denne CDen høreverdig.

KOMME VIDERE: Sondre Lerche har laget en sprudlende pop-plate med et gjenkjennelig tema. Foto: Gitte Johannessen/NTB scanpix

Dristigere, med nytt overskudd

Da **Sondre Lerche** skulle følge opp sin tre år gamle samlivsbrudd-plate, trengte han psykolog-hjelp for å finne de rette ordene.

ANMELDELSE
OLAV SOLVANG
olav.solvang@vl.no

Albumet *Pleasure* tar sjangeren «skilsmissealbum» til et nytt nivå: For å finne ord for følelser rundt et forhold som brast, og veien videre i livet, kontaktet artisten fra Bergen psykolog og samlivsterapeut Sissel Gran. I et intervju med Dagsavisen, innrømmer Lerche at tekstene på den nye plata «inneholder større kunnskap enn det jeg erkjenner». Det høres interessant ut, men også litt underlig: Skal låtskriveres personlige beretninger kvalitetssikres av psykologer, blir de vel strengt tatt ikke lenger så personlige. Det forhindret uansett ikke Lerche i å lage sitt beste pop-album på lang tid.

Stort lydbilde. Mannen som slo igjennom på Bylarm som 17-åring i 2001, har gjennom knallhard jobbing og turnévirkosomhet, ikke minst i USA, utviklet seg til å bli en både bedre, og ikke minst *dristigere* låtskriver. De tidligere ofte trygge referansene til særlig The Beatles, er her utvidet til å omfatte et helt galleri av kreative artister fra særlig 1970- og 80-tallet.

På åpningslåten «Soft Feelings» låter som om Pet Shop Boys og David Bowie møtes for å feire den dansevennlige og melodiose pop-musikken. Så bra er Sondre Lerche her. Så mye over-

Album Pop

Sondre Lerche
PLEASURE
Tiger Safari
Records

Tilbake som bedre og dristigere låtskriver.

skudd virker det som han har fått tilbake i livet sitt: «Since the spirit left my soul, love is but an open hole. But the body's come alive since the spirit left my side». Dette kan være årets beste norske poplåt.

«I'm Always Watching You», fremdeles med et stort lydbilde, er nesten litt Michael Jackson-flørtende. På «Serenading in the Trenches» og «Violent Game», slår pop-smeden Lerche seg skikkelig løs. Støyrock svitsjer så kjapt over i det melodisk vakre, at man – som med Pixies – nesten blir kastet av i svingen. På «Siamese Twin» går Lerche kunstrockerne IO CC i nærheten. Solid håndverk.

At tekstene handler om 34-åringens kjærlighetsliv, er sannsynligvis mest berikende for ham selv. Med eller uten psykologhjelp kan et slikt tema bli gjenkjennelig og viktig, men det kan også bli et «hakk-i-plata»-tema, fordi det har vært en gjenganger i pop-musikken siden den ble til.

KRINGKASTINGS-ORKESTRET

MARS
APRIL

UNIVERSITETETS AULA
TORS DAG 9. MARS
Miguel Harth-Bedoya, dir.
Christian Ihle Hadland, piano
Johannes Brahms:
Pianokonsert nr. 2
Robert Schumann:
Symfoni nr. 3, "Rhin"

NRK STORE STUDIO
ONSDAG 15. MARS

HÅKON KORNSTAD
og KORK

(Få billetter)

UNIVERSITETETS AULA
TORS DAG 30. MARS
Karen Kamensek, dirigent
Tora Augestad, mezzosopran
Phillip Glass: The Light
A. Hillborg: ...lontana in sonno...
N. Rimskij-Korsakov:
Scheherazade

NRK STORE STUDIO
ONSDAG 5. APRIL
KORK kammer
Einar Kyvik Bauge med venner
Kvandal: Bratjssonate nr. 2
Brahms: Trio op. 114
Mendelssohn: Strykekvint. nr. 2
Bach: Brandenburgkonsert nr. 6

NRK STORE STUDIO
TORS DAG 6. APRIL
Eun Sun Kim, dirigent
Christianne Stotijn, mezzosopran
Gustav Mahler: *Lieder eines fahrenden Gesellen*
Felix Mendelssohn:
Symfoni nr. 3, "Den skotske"

NRK
KRINGKASTINGS-ORKESTRET

nrk.no/kork
kork.ticketco.no